

917
RIB

nr: 6033

HEMSKYDDET UNDER 90-TALET

EXEMPELSAMLING

Civilförsvarsförbundet

**RÄDDNINGSS
VERKET**

**HEMSKYDDET UNDER 90-TALET,
EXEMPELSAMLING**

1991 Statens räddningsverk, Karlstad
Befolkningsskyddsavdelningen

Beställningsnr B43-130/91
1991 års utgåva

FÖRSLAG PÅ SCENARIER FÖR HEMSKYDDSORGANISATIONENS FREDSTIDA UPPGIFTER

Hemskyddsorganisationens uppgifter i beredskap och krig är preciserade och klarlagda.

Emellertid är hemskyddsorganisationen genom sin utbildning, kunskap, motivation och spridning inom kommunen, värdefull även i fredstid.

Eftersom hemskyddsombuden är frivilliga underlättas möjligheten att använda dem i fredstid då det inte behövs några särskilda beredskapsåtgärder m m för att kalla dem, de ställer helt enkelt upp frivilligt med sina insatser.

Det föreligger heller inget hinder att t ex räddningstjänsten, genom exempelvis larmlista kallar gruppchefer som anmält intresse för detta varför här talas om fredsuppgifter för hela hemskyddsorganisationen.

De beskrivna scenarierna skall ses som praktiska exempel på hur man kan använda sig av hemskyddsorganisationen i en kommun. Avsikten är att de efter utbildningen skall registreras inom kommunen och finnas till hands för de lämpliga uppgifter som kan förekomma.

Användningen av hemskyddsorganisationen skall ske under ledning av den ansvarige kommunföreträdaren, som önskar hemskyddsorganisationens hjälp.

FREDSUTNYTTJANDE AV HEMSKYDDSORGANISATIONEN

Hemskyddsorganisationens uppgifter i krig har klarlagts medan det har rått en viss tvekan kring huruvida organisationen även skall kunna användas för fredsuppgifter.

Det är nödvändigt att hemskyddsorganisationen även får fredsuppgifter. Fredsuppgifter skulle dessutom öka hemskyddsombudens motivation och underlätta rekrytering. Hemskyddsorganisationen är en betydelsefull samhällsresurs och får på detta sätt en ännu starkare känsla av att ha en meningsfull uppgift att lösa.

De uppgifter som hemskyddsorganisationen kan ha i fred kan aldrig anges lika detaljerat som de uppgifter de skall ha i krigssituationen men bör inte ligga för långt ifrån dessa uppgifter. Det måste hela tiden ges utrymme för lokala anpassningar, dvs enligt kommunens eget bestämmande.

Här följer exempel på lämpliga fredsuppgifter för hemskyddsorganisationen:

- **Information i fred:**

Ökad riskmedvetenhet och större kunskaper om hemskyddet gagnar kommunen och individen. Det är ett välkänt faktum från reklamvärlden att återkommande information fastnar i medvetandet. Med mottot "HEMSKYDDET TILL DIN TJÄNST" kan hemskyddsombudet:

- Informera om VMA-signalen, farligt gods-skyltar, självskyddsutbildning, hemskydd, hemberedskap, åtgärder inför längre elavbrott osv genom att sätta upp anslag, enklare info-möten i kvarteret, informera vid årsmöten, medlemsmöten m m, gärna i anslutning till aktuell händelse,
- bidra med att ge saklig information och lugna folk.

- **Bistå drabbade vid en eventuell större flyktingvåg genom att:**

- hjälpa de flyktingar tillrätta som redan passerat mottagningsorganisationerna,
- ge information,
- biträda socialtjänsten med att organisera utdelning av mat och dryck,
- visa till rätta i förläggningar,
- hjälpa till med transporter m m.

På detta sätt kan en grupp ombud under ledning av personal från socialtjänsten frigöra "professionella" tjänstemän och sjukvårdspersonal för mer akuta insatser.

- **Söka efter försvunna:**

Söka efter någon som gått bort sig, t ex barn som försvunnit i tätorten, åldringar som gått vilse o dyl kan komma att kräva stora personella och materiella resurser. Hemskyddsombuden är till stor nytta framförallt vid eftersökning i bebyggda områden:

- ombudet känner till sitt eget, men även omgivande hus, skyddsrum, soprum, källarutrymmen och skrubbar där barn eller vuxna kan ha gömt sig eller blivit inlåsta,
- tillsammans med en polis kan ombudet effektivt söka egenom dessa utrymmen,
- hemskyddsombuden kan genom sin lokalkännedom hjälpa polisen med upplysningar om farliga ställen och bistå med vägvisning,

Skall stora skogsområden genomsökas kan polisen (som ansvarar för sökandet) tillkalla orienterare, hemvärn och militär. Hemskyddsombuden kan härvid ge sitt bidrag genom att:

- delta i skallgångskedjan,
- placeras ut vid vägslut eller på platser där de kan övervaka terrängen,
- patrullera stigar, vägar och höjdsträckningar,
- sätta upp tält och bemanna "rastplatser" för eftersökarna,
- biträda socialtjänsten med att organisera utdelning av mat och varm dryck,
- lugna och trösta anhöriga.

- **Hjälpa drabbade vid en evakuering på grund av storbrand, gasutsläpp, översvämning, storm m m:**

I en sådan situation har räddningstjänsten fullt upp att begränsa skadeverkningarna. Genom närradio, lokalradio och TV kan räddningstjänsten sprida information och förhållningsregler. Inför evakuering går polisen runt i området och "knackar dörr".

Här kan räddningsledningen ge hemskyddsombuden en viktig uppgift genom att låta dem:

- vara kommunens stödorganisation till räddningstjänsten där räddningsledningen kan begära hjälp med utrymningar, information i samband med detta till boende utanför skadeområdet etc.
- vara ledsagare, vägvisare till uppsamlingsplatser,
- upprätta och bemanna informationsställe på uppsamlingsplatsen i samarbete med kommunen,
- vara tillhands för de drabbade, trösta och hjälpa,

- biträda socialtjänsten med att organisera utdelning av mat och dryck,
- visa de evakuerade tillrätta i förläggningar,
- vara behjälplig på "krisdagis-krisfritis" tills annat ordnats,
- hjälpa till på expeditioner och materieförråd tills ordinarie personal anlät, vara förstärkning eller "back-up",
- kontrollera att alla uppfattat och förstått meddelanden,
- vara räddningstjänstens "öron och ögon" och rapportera in om oro sprider sig, eller annat som kräver uppmärksamhet/åtgärd.

• **Stor olycksplats:**

Räddningstjänsten är fullt sysselsatta med att avvärja fara och undsätta skadade. Stora olyckor, som exempelvis storbrand, tågurspårning eller fartygshaveribrand, kräver stora resurser då så många människor blir drabbade.

Även här kan hemskyddsombuden med räddningsledningens godkännande hjälpa till med att:

- trösta och bistå de skadade och anhöriga,
- biträda socialtjänsten med att organisera "markservicen" beträffande utdelning av filter, utspisning av varm dryck osv.
- tillsammans med kommunen bygga upp och bemanna informationsställen samt iordningställa lokaler för de drabbade, mottagningar, expeditioner, presscenter m m.

• **Tillsyn av skyddsrum:**

Kommunen har inte möjlighet att med täta tidsintervaller inspektera alla skyddsrum och skyddade utrymmen. Den yttersta konsekvensen kan vara att skyddet ej är helt funktionsdugligt när det behövs som mest.

Hemskyddsombuden kan, under förutsättning att överenskommelse med fastighetsägare kan nås i förväg, kontrollera skyddsrummen i sitt område på t ex följande sätt:

- inrapportera skadegörelse på utrymmet, dörrar, ventiler, skyddsrumsförråd,
- se till att reservutgångar fungerar och att de är stängda,
- kontrollera att luftaggregaten är kompletta och att de inte utsatts för rostangrepp eller skadats på annat sätt,
- inrapportera sprickbildningar, vattenläckage, otillåtna ingrepp i skyddsrummet (håltagningar, ombyggnad, borttagna skyddsrumsdörrar, reservutgångar ombyggda till ljusinsläpp),
- till fastighetsägare påvisa blockerade reservutgångar, defekta belysningar och åtgärder som denne har ansvar för.
- kontrollera att skyddsrumsmateriel samt instruktioner/ritningar finns på plats.

**RÄDDNINGSS
VERKET**

Biblioteket M101
Idnr 6033.1.1

Karlstad

52

Hemskyddet under 90-talet :
Exempelsamling

Räddningsverkets bibliotek
Karlstad

26152002869

Beställningsnr: B43-130/91

Si

Hemskyddet . . .